

BESCHERM DE MOOIE WILDE PLANTEN!

(Vervolg en slot van blz. 39).

AN 27 Augustus—2 September 1906 heeft de wetenschappelijke assistent van prof. Conwentz, Dr. Günther, het kustgebied van Leba tot Kolberg onderzocht om het verdwijnen van den stranddistel na te speuren. Deze stekelige, doch fraaie kustplant werd door de badgasten onrustbarend veel geplukt, zoodat ook Dantzig en Koningsberg haar beveiligd hebben. Ook bij ons wordt de blauwe stranddistel (*Eryngium maritimum*) krachtig uitgeroeid. Die is rondom de zomergastdorpen al bijna weg, op kleine plantjes na.

Nog veel meer planten worden in het Deutsche Rijk beschermd, ze allen te behandelen, zou te ver voeren, alleen wil ik nog een navolgenswaardig voorbeeld aanstippen van een plantenbeschermende vreemdelingverkeervereeniging. In Saksisch Zwitserland wordt door den Riesengebirgsverein de Hab mich lieb (*Primula minima*) beschermd, terwijl de vereeniging door plakكاتen bekend liet maken, dat het uitrukken of beschadigen van deze planten gerechtelijk vervolgd zal worden.

Doch laten wij nu weer terugkeeren tot ons vaderland, waar het in vergelijking met het buitenland gelukkig niet slechter is met de inheemsche flora, al is ook veel vernield of uitgeroeid.

Maar moeten nu de nog op vele plaatsen algemeene lelietjes der dalen, de wilde primula's, aronskelken en vooral de anemoontjes in de nabijheid van groote steden langzamerhand gerekend worden tot de natuurmonumenten van die streek? En moet men eerst aan het beschermen gaan, als de vermindering van het aantal exemplaren iedereen opvalt? Laat men bij het antwoord op deze vraag het oog richten naar het buitenland, waar men overal de levende restanten van een ééns talrijk bloemenheir met moeite beschermt. Dat onze flora in de omgeving van groote steden armer wordt, is een beslist feit en veel is reeds onherstelbaar verwoest, maar meer nog zal in de komende jaren verloren gaan als er niet krachtig opgetreden wordt.

Als inleiding tot dit betoog gaf ik een waarheidsgetrouwe beschrijving van wat ik op een vroegen Lentedag in Sonsbeek zelf gezien en ondervonden heb, en velen zullen zich evenals ik op zoo'n blijden dag ergeren aan de vernielzucht der

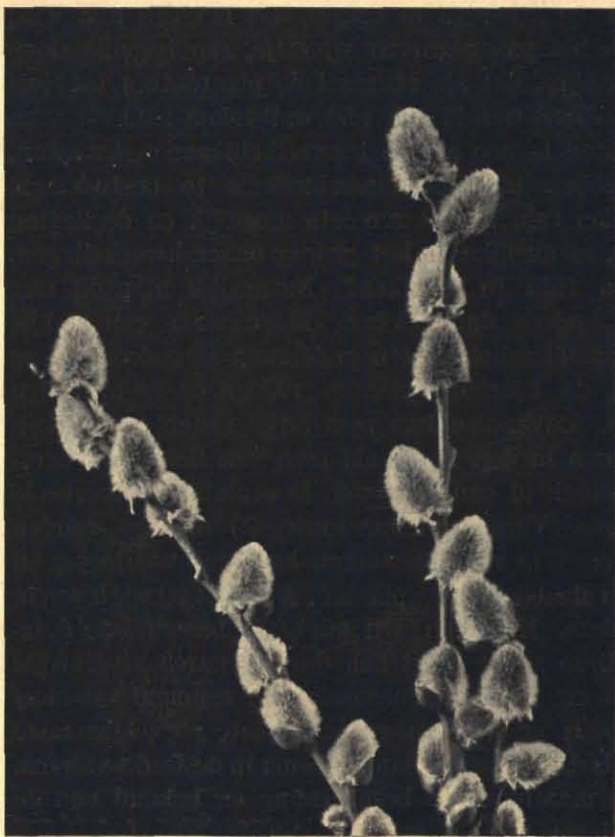

Foto Mej. MARIE BIJL, Assen.
Katjes-takken.

jeugd... Der jeugd alleen? Och lang niet altijd, vaak ook heeft men te strijden tegen de hebzucht der ouderen, niet altijd menschen uit de lagere klassen der maatschappij, die het niet om den broode of uit winstbejag doen. Zoo zag schrijver dezes in Mei 1910 aan het station de Steeg een voorname dame in den trein stappen met een bos knikkend nagelkruid (*Geum rivale*), die ze nauwelijks met twee handen omvatten kon. Als men nu weet, dat langs heel den Veluwezoom geen *Geum rivale* gevonden wordt met uitzondering van in het drassige gedeelte der Middachter bosschen, dan zal ieder natuurvriend zich geërgerd gevoelen bij een dergelijke plundering.

De beweging, begomen en voortgezet door de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten, heeft aller sympathie, en het ernstige streven vindt overal hooge waardeering. Honderden zijn lid en steunen op deze wijze de bescherming van Neerland's natuurschoon, »in het groot«. En toch zult ge — wed ik — 't spoedig met mij eens zijn, dat ge behalve door het betalen uwer contributie nog op een heel andere wijze de groote zaak kunt dienen, n.l. door op te treden als in stilte werkend lid... als stille waker van den natuurveiligheidsdienst. Wat ik hieronder versta, is gemakkelijk te begrijpen, 't woord is lang, maar veelzeggend. Ik bedoel daar, waar zulks noodig is, op eigen initiatief de bescherming der levende natuur op zich te nemen of voor te staan. Alle personen, die tot stelregel gekozen hebben, zooveel in hun vermogen ligt zelf in eigen omgeving de natuurbescherming persoonlijk door daden voor te staan en te bevorderen, schaar ik onder de werkende leden van den niet geconstitueerden bond der individueele natuurbescherming. Door persoonlijke natuurbescherming kan ieder de groote zaak in het klein dienen, totdat eindelijk de stedelijke- of landsregeeringen wetten hebben gemaakt, die het kwaad zullen straffen. Tot zoolang dient het natuurminnend publiek zelf contróle uit te oefenen op ander ..... natuurminnend (sic!) lees: »natuurvernielend« publiek.

Wanneer wij het eenmaal zoover gekregen hebben, dat naast de zoo nuttige platen, uitgegeven door het staatsboschbeheer, er ook zullen hangen van de Natuurmonumenten met een »Bescherm de wilde planten«, en waar dan duidelijk naast afbeeldingen uiteengezet wordt, waarom die planten beschermd moeten worden, dan hoop ik kinderen niet meer groote bossen bloemen te zien plukken »voor de schooljuffrouw«, tenminste niet die, waarvoor de publieke bescherming is ingeroepen, dan hoop ik ook op Maandagwandelingen in het heerlijke herfstbosch geen ruïne te vinden, 's Zondags veroorzaakt door natuurlieffhebberende dames, die »ijsselijk dol veel houden van die prachtige vuureiken« en, zonder mes, heele bossen afrukken en meeslepen naar haar woningen.

Dat »katjes en eiketakken plukken« zit er op vele plaatsen wortelvast in, en zoo'n mooie aanplant wordt geheel vernield, terwijl de herfstlijke paddestoelen uiteengetrapt en vervloeiend, evenals de rafeltakken mij somber stille getuigen zijn van de egoïstische natuurliefde van een zekere categorie Zondagwandelaars(sters).

Nu staat de waarachtige natuurvriend dikwijls machteloos en boschwachters kunnen niet alles zien en niet overal tegelijk zijn. Dikwijls heb ik mij afgevraagd, of daarin geen verandering zou kunnen gebracht worden? Of het geen aanbeveling zou verdienen in elke provincie een groot aantal natuurvrienden van het echte ras aan te stellen als... onbezoldigd rijksveldwachter, zoodat ze procesverbaal konden opmaken als »men« ondanks een vriendelijk ernstig woord toch doorging met moedwillig te vernielen.

Aanvankelijk meende ik hierin de oplossing gevonden te hebben, doch al spoedig zag ik in, dat zoo iets wel nooit zou gebeuren en dat het wellicht ook geheel onuitvoerbaar zou zijn, immers terecht zou men mij attent kunnen maken op het feit, dat wie éénmaal dien titel heeft, niet alleen tegen één soort vergrijp (in dit geval natuurschennis) opkomt, doch geacht wordt met alle wetten op de hoogte te zijn en deze zooveel doenlijk te handhaven, terwijl bovendien het Rijk van dergelijke personen allerlei diensten zou kunnen eischen. Maar ik acht het ook niet direct gewenscht, dat men met den sterken arm het onoordeelkundig uit-

roeien tegengaat Ik wed, dat tal van natuurliefhebbers, vooral ook onderwijzers en ouders, zich gaarne tot taak willen stellen op hun tochten den bedrijver van natuurschennis attent te maken op het onbetamelijke daarvan en desnoods door krachtig optreden verdere vernieling zodoende voorkomen. Van zoo'n geheimen natuurveiligheidsdienst zou ik goede verwachtingen hebben, want ongetwijfeld zou het solidariteitsgevoel voor de goede behartiging van het algemeen natuureigendom een tegenwicht gaan vormen tegen de nu nog algemeene

Foto Mej. MARIE BILJ, Assen.

Herfstlijke paddestoelen (*Mycena's*).

laksheid, waar het er om gaat een woord tegen de verwoesting in te brengen of krachtig op te treden en de handen uit te steken. Ja deze zou plaats maken voor een bescherming, die — mits niet laks uitgevoerd — ons landschapschoon zeer ten goede zou komen.

Overdrijving zou, evenals bij alle zaken, ook hier schaden, misschien afkeer of spotternij verwekken. Doch die worde dan ook allerminst nagestreefd. Waar overvloed is, kan men best bouquets plukken, maar stel die dan samen uit bloemen, waaraan men iets heeft en niet in overdaad. Loop langs de weilanden en pluk er ganzebloemen, of langs de korenvelden

HET BROEDEN VAN DE ASCHGRAUWE KUIKENDIEF.

67

waar ge de blauwe centaurea's vinden kunt, bindt die bijeen door een bies en ge hebt een prachtige ruiker, sprekend van »hoop en verhooring«; snij brem en hei, maar vertrap toch geen golvend korenveld om die ééndagsklaprozen, die uitvallen als gij ze poogt te bemachtigen. Herinner u dan Gezelles woorden:

Waaromme en laat gij 't mensch, door u niet aangeraakt?
't Onverbeterbare en schoonste van
de schoonheid, daar geen menschenhand ooit aan en kan.

Nu wil ik eindigen. Ik heb verteld van de gevaren waaraan de schoonste flora-kinderen in binnen- en buitenland blootstaan. In ons land hebben vooral de anemonen veel te lijden van plukgrage handen. Later komen de lelietjes der dalen, de primula's en de orchideeën, welke laatste merkwaardige plantengroep helaas niet alleen van leeken, maar ook van te vurige verzamelaars veel te verduren heeft gehad. Maar nu de natuurliefhebberij, dank zij de goed-gevoerde propaganda, een zuiverder standpunt is gaan innemen, nu men de natuur niet meer zoo algemeen als een »res nullius« (niemands goed) beschouwt en men ook zonder planten uitgraven een goed botanist, zonder vogelnest- of eierenverzameling een goed ornitholoog kan zijn, nu veronderstel ik, dat vele merkwaardige wilde planten zullen kunnen groeien en bloeien en vogels met rust gelaten worden, op plaatsen, waar natuurvrienden zich tot taak gesteld hebben, de bescherming op zich te nemen, zoodat men op voorjaarswandelingen geen weggegoorpen bouquetten aan den wegberm vindt liggen, welke stille getuigen zijn van Guido Gezelle's woorden als hij spreekt in zijn gedicht »Hebt meelijken

..... laat
hun schoonheid ongeschonden
die schoonder is onaangeroerd
onvast en ongebonden.

Nijmegen.

D. J. VAN DER VEN.

IS HET BROEDEN VAN DE ASCHGRAUWE KUIKENDIEF,
CIRCUS PYGARGUS (L.), IN NEDERLAND NIMMER BEWEZEN?

IN een voortreffelijk geschreven en ook om den inhoud zéér lezenswaardig artikel van den heer A. B. Wigman in »Op de Hoogte« van December 1911, »Paria's« getiteld en dat verschillende bij ons inheemsche dagroofvogels behandelt, lees ik op pag. 712: »De grauwe kuikendief, *Circus pygargus* (L.), zou volgens Albarda hier wel eens broeden, maar 't is nog niet bewezen.

Ik zou op deze bewering niet terugkomen, ware het niet, dat ze mij, juist uit de pen van den heer W., zoo onverklaarbaar voorkomt.

In *D. L. N.* van 15 September 1911 toch, meende ik een door den heer W. verondersteld broedgeval van het Snelleken, op grond van verschillende, moeilijk te weerleggen gegevens, aan den Aschgrauwen kuikendief te moeten toeschrijven. Ik gaf toen geen nadere bewijzen voor het broeden van de Aschgrauwe kuikendief in Nederland, omdat ik dacht, dat zulks ganschelijk overbodig ware.

Nu het mij, van geachte zijde daarop opmerkzaam gemaakt, blijkt, dat de heer W. het broeden van *Circus pygargus* (L.) in ons land, ook na het door mij meegedeelde en persoonlijk geconstateerde broedgeval, in twijfel blijft trekken, zou ik gaarne op de volgende mededeelingen en feiten willen wijzen.